

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний  
університет імені К.Д. Ушинського»**

Навчально-науковий інститут музичного і перформативного мистецтва та  
соціокультурних практик

Кафедра музичного мистецтва і хореографії

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА  
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ**

**«МИСТЕЦЬКА ПЕДАГОГІКА»**

**Для здобувачів спеціальності В6 Перформативні мистецтва. Хореографія**

Укладач: *Реброва Олена Євгенівна*, доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту музичного і перформативного мистецтва та соціокультурних практик

Затверджено на засіданні кафедри музичного мистецтва і хореографії  
Протокол від 08 травня 2026 р. № 14.

Реброва, О. Методичні рекомендації до самостійної роботи та практичних занять з освітнього компоненту «Мистецька педагогіка». Для здобувачів спеціальності В6 Перформативні мистецтва. Хореографія. Одеса. ПНПУ імені К.Д.Ушинського. 24 с.

Рецензенти:

Ніколаї Г.Ю., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва і хореографії. ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»;

Мартинюк Т.В., доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри завідувач кафедри мистецької освіти і візуально-музичних практик Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Методичні рекомендації містять основні конструкти робочої програми ОК Мистецька педагогіка для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності В6 Перформативні мистецтва. Хореографія; короткий курс лекцій, технологічну карти дисципліни з урахуванням особливостей проведення практичних занять та змісту і самоорганізації самостійної роботи за темами дисципліни.

## ЗМІСТ

|                                                                                                                                           |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Пояснювальна записка                                                                                                                      | 4  |
| Опорний конспект лекцій                                                                                                                   | 8  |
| Тематика практичних і самостійних занять                                                                                                  | 13 |
| Технологічна карта проходження дисципліни                                                                                                 | 16 |
| Рекомендації до опанування змісту Теми 1 «Педагогіка і мистецька педагогіка як наукові галузі: мета та функції педагогіки у суспільстві». | 24 |
| Рекомендовані джерела інформації                                                                                                          | 26 |

### **Пояснювальна записка**

**Мета навчальної дисципліни «Мистецька педагогіка»** полягає у формуванні у здобувачів системи знань про педагогіку, її предмет, основні категорії і закони, принципи і методи; про особливість мистецької галузі, зокрема, педагогічної, в контексті її функціонування в освітньому просторі; стосовно об'єкту, предмету, завдань мистецької педагогіки; специфіки педагогічного потенціалу мистецтва та мистецтва танцю, його спеціальних засобів та атрибутів впливу на особистість та практичного їх застосування в художньо-освітньому процесі, зокрема в галузі хореографії.

**Передумови для вивчення дисципліни:** паралельно з вивченням «Мистецька педагогіка» здобувачі опановують таку дисципліну, як: «Історія еволюції художніх стилів зарубіжної музики», напередодні вони вивчають дисципліни: «Філософія», «Історія української культури», «Історія хореографічного, музичного та театрального мистецтва», «Загальна і вікова психологія», «Основи теорії музики і ритміки»

**Дозвіл на використання ШІ:** здобувачам вищої освіти дозволено використання генеративних інструментів штучного інтелекту (ШІ) для виконання письмових робіт, наукових досліджень та інших завдань. Однак робота повинна містити оригінальні висновки, аналіз та критичне осмислення.

**Можливість перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті** Мета: Ця можливість надається для сприяння індивідуальним освітнім траєкторіям, визнання попереднього досвіду та досягнень здобувачів, а також для оптимізації їхнього навчального навантаження.

### **Очікувані програмні результати навчання**

**ПРН8.** Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні

тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.

**ПРН10.** Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.

**ПРН11.** Використовувати інноваційні технології, оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня володіння фахом.

**ПРН13.** Розуміти і вміти застосовувати на практиці сучасні стратегії збереження та примноження культурної спадщини у сфері хореографічного мистецтва.

**ПРН18.** Знаходити оптимальні підходи до формування та розвитку творчої особистості.

**ПРН22.** Мати навички управління мистецькими проєктами, зокрема, здійснювати оцінки собівартості мистецького проєкту, визначати

### **Зміст основних конструктів**

Очікувані результати вивчення дисципліни:

**знати:**

- сутність та особливості загальної педагогіки як наукової галузі знань,
- сутність та особливості мистецької педагогіки, її спільні аспекти та відмінності від загальної педагогіки;
- особливості хореопедагогіки (dance education);
- функції мистецької педагогіки в соціокультурному контексті, зокрема як засобу примноження культурних, національних, духовних цінностей;
- місце хореографії в поліфункціональному вимірі мистецтва;
- особливості мови різних видів мистецтва як педагогічного резерву художньо-освітнього процесу; зокрема, у викладанні хореографії;
- основні атрибути мистецької творчості: художній образ, художній твір;
- культурологічні, філософські, етико-естетичні основи мистецької педагогіки;

- відповідність культурологічних та естетичних засад мистецької педагогіки в контексті еволюції мистецтва, стилю, домінувальному світогляду в суспільстві;
- психолого-педагогічний та методичний ресурс мистецької педагогіки;
- економічно-організаційні основи мистецько-проектної діяльності;
- аспекти академічної доброчесності в мистецтві танцю, коректність спілкування з ІІІ.

#### **уміти:**

- застосовувати знання в навчальному, освітньому, викладацькому процесі, зокрема, в галузі викладання мистецтва танцю;
- знаходити відповідний до художньо-освітніх завдань інформаційний матеріал; аналізувати та оцінювати його з погляду методичної доцільності;
- уміти примножувати культурні цінності на основі застосування методичного ресурсу мистецької педагогіки, зокрема створенні продуктів художньої творчості;
- володіти комунікативним потенціалом мистецтва та розвивати свій власний художньо-комунікативний потенціал;
- створювати план мистецьких проєктів та їх методичного і менеджersького забезпечення як сучасної форми реалізації педагогічного потенціалу мистецтва;
- враховувати економічний, організаційний, менеджersький супровід мистецьких проєктів як хореографічних, так і поліхудожніх.
- спілкуватися з ІІІ, критично ставитися до його інтелектуальної допомоги.

Здобувачі, які використовують ІІІ для допомоги у виконанні завдань, зобов'язані:

- у передмові зазначити факт використання ІІІ у роботі.
- пояснити як саме ІІІ допоміг у створенні тексту (генерація ідей, перевірка фактів, формулювання висновків).

-пояснити, які частини тексту були створені за допомогою ІІІ і в яких аспектах вносено власні корективи

Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Перезарахуванню підлягають лише ті результати навчання (знання, вміння), які відповідають програмним результатам навчання або змісту навчальних тем дисципліни «Методологія і методи досліджень мистецької педагогіки та освіти»

Володіти наступними компетентностями:

**Загальні компетентності:**

**ЗК02.**Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

**Спеціальні компетентності:**

**СК01.**Усвідомлення ролі культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.

**СК03.** Здатність застосовувати теорію та сучасні практики хореографічного мистецтва, усвідомлення його як специфічного творчого відображення дійсності, проектування художньої реальності в хореографічних образах.

**СК05.** Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових, профільних, фахових закладах освіти.

**СК06.** Здатність використовувати і розробляти сучасні інноваційні та освітні технології в галузі культури і мистецтва

**СК12.** Здатність використовувати принципи, методи та засоби педагогіки, сучасні методики організації та реалізації освітнього процесу, аналізувати його перебіг та результати в початкових, профільних, фахових закладах освіти.

**Міждисциплінарні зв'язки:** Загальна і вікова психологія,

Філософія, Історія української культури, Іноземна мова (за професійним спрямуванням), Вікова фізіологія, валеологія та основи медичних знань (за професійним спрямуванням), Загальна та вікова психологія. Наявні міжпредметні зв'язки з усіма фаховими дисциплінами, зокрема, методика викладання танців за видами.

## **ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ**

### **навчальної дисципліни «Мистецька педагогіка»**

#### **Змістовий модуль 1. Проблемне поле мистецької педагогіки**

#### **Тема 1. Педагогіка і мистецька педагогіка як наукова галузь: мета та функції педагогіки у суспільстві.**

Освітній компонент «Мистецька педагогіка» розглядає два педагогічних вектори: загальну педагогіку як фундамент усіх процесів навчання та виховання та мистецьку педагогіку як різновид загальної, в основі якого полягає зміст, образи, мова мистецтва як ресурси навчання і виховання.

Об'єкт і предмет педагогіки; завдання педагогіки. Основні атрибути і категорії загальної педагогіки: теорія навчання (дидактика), теорія виховання, розвиток; управління і організація освітнім процесом.

Закони педагогіки як науки Педагогіка як суспільна наука має свої закони і закономірності, які відображають об'єктивні, суттєві, стійкі та повторювані зв'язки між педагогічними явищами.

*Соціально-педагогічні закони:* Закон обумовленості цілей, змісту і методів виховання (та навчання) характером суспільства; Закон випереджального характеру виховання та навчання щодо розвитку особистості.

*Внутрішні педагогічні закони:* Закон взаємозв'язку і взаємообумовленості навчання, виховання та розвитку особистості; Закон єдності й взаємозв'язку між діяльністю викладача (викладанням) і діяльністю учня (учінням); Закон обумовленості результатів навчання та виховання

характером діяльності вихованців; Закон відповідності змісту, методів і форм навчання (та виховання) віковим і та індивідуальним особливостям учнів:.

Педагогічні принципи та методи. Принципи як керівництво до конкретної діяльності. Методи як шлях досягнення поставленої мети. Педагогічні умови як обставини, що можуть бути створеними спеціально, або цілеспрямовано актуалізовані відповідно до педагогічних завдань.. Педагогічні технології. Education – як основна категорія зарубіжної педагогіки. Застосування категорії Education в українській науково-педагогічному дискурсі.

*Мистецька педагогіка як різновид загальної педагогіки.*

Особливості та відмінності педагогіки мистецтва від загальної педагогічної науки. Мистецька педагогіка як основа мистецької освіти. Педагогічний потенціал мистецтва. Проблемне поле мистецько-освітнього процесу (формування творчих здібностей, навичок розуміння творів мистецтва). Формування духовної особистості як головна мета педагогіки мистецтва. Гуманістична парадигма педагогіки мистецтва. Орієнтація на формування моральних норм і принципів соціокультурного простору; збереження культурних цінностей як проблемне поле педагогіки мистецтва.

**Тема 2. Культурологічні, полікультурні та національні основи мистецької педагогіки.** Роль мистецької педагогіки не як змісту навчання мистецтву (танці, постановка, перформенси), а як а як глобальний соціокультурний феномен, через який формується творча особистість майбутнього викладач, здатного формувати сучасний здобувачів мистецької освіти як носіїв і поціновувачів світової та національної культурної спадщини.

Методологічні підходи до викладання мистецтва, зокрема, гуманістичний, аксіологічний, компаративістський, етноментальний. Культурологічні засади викладання мистецтва як процес вивчення мистецьких творів крізь призму визначення культурних чинників їх створення, основних естетичних принципів, що домінували в ту або ту епоху. Визначення голографії суттєвих культурних ракурсів щодо педагогічного

потенціалу твору. Феномен полікультурності; національні та регіональні аспекти мистецької педагогіки. Феноменологія художньої ментальності в творчих процесах та її педагогічний аспект. Стильові аспекти та естетичні принципи епох в контексті мистецької педагогіки.

Культурологічні аспекти акцентують вагу на смисловому просторі мистецтва у ту або ту добу, відповідно стилю; національний вектор виступає основою ідентичності та відчуття коріння; полікультурний вектор стає простором опанування діалогу культур та інтеграційних аспектів світової культурної спадщини.

Мистецтво виступає у якості конгломерату художньо-естетичний досвід людства, а мистецька педагогіка – як фундаментальний і методичний ґрунт його опанування.

Важливий аспект – культуродоцільність освіти: реалізація класичного педагогічного принципу культуродоцільності (за А. Дістервегом) у сучасних реаліях, навчання митця в синхронному зв'язку з еволюцією світової культури, філософії та естетики.

Етнокультурні витoki художньої ідентичності; визначення сутності національної художньої ментальності, етнопедагогічних традицій в мистецькій освіті, формування національного образу світу через фольклор, автентичну. Патріотичне і духовне виховання.

**3. Функції мистецтва та мистецької освіти у часово-просторовому континуумі епох і стилів.** Функціональний підхід у педагогічній сфері. Основні функції мистецтва; основні функції мистецької освіти. Роль педагогіки мистецтва в оптимізації та інтенсифікації функціонування мистецтва у суспільстві та у формування культурної особистості. Пізнавальна, виховна, естетична, розвивальна, комунікативна, гедоністична, терапевтична, творчо-розвивальна та інші функції мистецтва. Їх координація з функціями мистецької педагогіки: культурно-формуєча, художньо-естетична, розвивально-творча.

Мистецько-освітній контент у різних епоха, орієнтація на естетичний світогляд. Проблема ідентичності (етнічної, культурної, художньої), формування національної свідомості в парадигмах педагогіки мистецтва. Полярні сфери художньої культури. Діалог культур в мистецько-освітньому процесі. Етико-естетичні засади педагогіки мистецтва та їх застосування в освітньому процесі. Визначення взаємозв'язку цінностей громадянського суспільства та концепції сталого розвитку України: глобальні виклики та проблема збереження традицій. Поліфункціональність мистецтва, домінування видів та функцій мистецтва в певну історичну добу. Зв'язок функцій мистецтва з освітнім процесом.

**Тема 4. Мова мистецтва та її застосування в освітньому процесі на засадах міжпредметних зв'язків.**

Художній образ як основний атрибут педагогічного потенціалу мистецтва. Засоби виразності різних видів мистецтва, їх зіставлення та співвідношення. Мистецтво як відображення життєвих реалів та передачі досвіду з покоління до покоління. Феноменологія художнього світогляду, формування уявлень художньої картини світу засобами мови мистецтва. Знання мови мистецтва як шлях до пошуку необхідної художньої інформації, до її критичного аналізу, творчого переосмислення та застосовування в освітньому і навчальному процесах. Жанрові та стильові паралелі. Застосування синхронного та діахронного аналізу творів мистецтва.

**Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні, методичні та організаційно-економічні основи мистецько-педагогічної діяльності**

**Тема 5. Психолого-педагогічні основи педагогіки мистецтва.** Психологія сприйняття художніх образів; сприйняття та сприймання творів мистецтва як освітній процес; емоційний досвід та його формування; художньо-образна пам'ять: сутність та особливості. Художньо-комунікативні засади мистецько-освітнього процесу. Єдність емоційного та раціонального, свідомого та підсвідомого в мистецько-освітньому процесі. Суб'єктивність та об'єктивність в контексті художньо-освітнього процесу.

Образне мислення як основний атрибут художньої творчості. Феномен емоційного інтелекту. Специфіка різних видів художньої творчості і специфічні ознаки образного мислення. Проблема застосування ІІІ в творчих процесах.

**Тема 6. Художнє пізнання як взаємодія сприймання, оцінювання та творення: полімодальний вектор.**

Сприйняття мистецтва як процес і результат приймання і усвідомлення художньої інформації. Етапи: докомунікативний, комунікативний, посткомунікативний. Установка на сприйняття художнього образу. Процес оцінювання в контексті усвідомлення. Спілкування з мистецтвом та спілкування з приводу мистецтва. Художнє сприймання: критерії, різновиди. Феноменологія художнього твору та процес художнього творення. Творча діяльність в художньо-освітньому процесі. Аналіз і оцінювання результатів педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, інтерпретаційної, виконавської, організаційної діяльності, що розширює функціональні можливості викладача мистецьких дисциплін. Феномен полімодальності та його застосування в процесі навчання мистецтву. Модуси та їх специфіка в різних видах мистецтва.

**Тема 7. Принципи, методи мистецької педагогіки та організаційно-економічні та методичні основи мистецько-педагогічної діяльності щодо організації мистецьких проєктів.**

Екстраполяція педагогічних принципів і принципи мистецької педагогіки; їх методичний аспект; застосування принципів опори на життєвий досвід та на досвід життя в мистецько-освітньому контексті. Естетизація особистості як провідний принцип мистецької педагогіки. Методичний зміст синхронного та діахронного зіставлення мистецьких явищ, принцип зв'язку світу мистецтва зі світом природи.

Методи: міжпредметні зв'язку, активізації художнього мислення (прямі, непрямі, віддалені; понятійні, активізації творчої діяльності, метод діалогу

культур; створення креативної і позитивної атмосфери в колективі, інтерактивні методи, кейс-методи.

Організаційно-економічні основи мистецько-педагогічної діяльності. Мистецький проєкт як сучасна організаційна форма педагогіки мистецтва; етапи проєктування; розподіл завдань; економічна складова організації та проведення мистецького проєкту. SWOT-аналіз як основа процесу стратегічного менеджменту, практика його застосування в мистецьких проєктах.

Мистецькі проєкти як ресурс артменеджменту. Їх особливість: інтеграція художньо-творчої ідеї ринковими реаліями, винайдення засобів забезпечення і реалізації.

Специфіка художнього змісту кореспондується з такими постулатами:

Творча ідея як внутрішня сила (S) та слабкість (W). Саме в художньому проєкті сильним боком стає художня ідея, на відміну від бізнес проєкту, де капітал є основою успіху проєкту. Важлими фактором успіху є харизматичність організатора, лідера або унікальність самої творчої школи.

Слабкий бік – некомерційність матеріалу, тривалий репетиційний період або технічна складність виконання (наприклад, складна хореографічна лексика).

Можливості і специфіка зовнішніх факторів – це грантові програми, фестивальні платформи. Натомість до ризиків може бути додано наявність і не врахування певних уподобань глядацької аудиторії.

### **Тематика практичних і самостійних занять Теми практичних занять та форми їх організації.**

На практичному занятті, під час презентації практичних завдань/ ІНДЗ, передбач співбесіду зі здобувачем вищої освіти щодо використання ІІІ.

| №<br>з/п | Назва теми | Кількість<br>годин |
|----------|------------|--------------------|
|          |            |                    |

|              |                                                                                                                                                                                                                        |          |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 1            | <i>Семінар.</i> Тема 1. Педагогіка і мистецька педагогіка як наукові галузі: мета та функції педагогіки у суспільстві.                                                                                                 | 2        |
| 2            | <i>Круглий стіл, диспут.</i> Тема 2. Культурологічні, полікультурні та національні основи мистецької педагогіки                                                                                                        | 2        |
| 3            | <i>Розв'язання практичних завдань.</i> Тема 3. Функції мистецтва та мистецької освіти у часово-просторовому континуумі епох і стилів.                                                                                  | 2        |
| 4            | <i>Круглий стіл з презентаціями.</i> Тема 4. Мова мистецтва та її застосування в освітньому процесі навчання хореографії                                                                                               | 2        |
| <b>Разом</b> | За першим змістовим модулем                                                                                                                                                                                            | <b>8</b> |
| 5            | <i>Проблемна дискусія.</i> Тема 5. Психолого-педагогічні основи мистецької педагогіки.                                                                                                                                 | 2        |
| 6            | <i>Вирішення практичних завдань.</i> Тема 6. Художнє пізнання як взаємодія сприймання, оцінювання та творення: полімодальний вектор.                                                                                   | 2        |
| 7            | <i>Кейс-стаді, вирішення практичних завдань</i><br>Тема 7. Принципи, методи мистецької педагогіки, організаційно-економічні та методичні основи мистецько-педагогічної діяльності щодо організації мистецьких проєктів | 2        |
| <b>Разом</b> | За другим змістовим модулем                                                                                                                                                                                            | <b>6</b> |

Під час проведення практичних занять здобувачі можуть презентувати результати самостійної роботи.

**Тематика самостійної роботи відповідає темам змістових модулів.**

|                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                     |           |                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|--------------------------------------------------|
| <b>Змістовий модуль 1. Проблемне поле педагогіки мистецтва</b>                                                                   |                                                                                                                                                                     | <b>16</b> |                                                  |
| 1.                                                                                                                               | Традиції та інновації педагогіки, мистецької педагогіки як наукової галузі знань.                                                                                   | 4         | Поточне опитування,<br>Презентації,<br>самозвіти |
| 2.                                                                                                                               | Мистецька педагогіка та навчання мистецтву в контексті еволюції розвитку культури (доба просвітництва, романтичний стиль, модерн, сучасний стан розвитку культури). | 4         |                                                  |
| 3.                                                                                                                               | Функції музичного мистецтва у сучасному освітньому просторі:                                                                                                        | 4         |                                                  |
| 4                                                                                                                                | Національна основа художнього навчання і виховання, педагогічний потенціал музичних творів                                                                          | 4         |                                                  |
|                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                     | 16        |                                                  |
| <b>Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні, методичні та організаційно-економічні основи мистецько-педагогічної діяльності</b> |                                                                                                                                                                     | <b>34</b> |                                                  |
| 5.                                                                                                                               | Розвиток творчих здібностей як завдання мистецького навчання                                                                                                        | 6         |                                                  |
| 6.                                                                                                                               | Аксіологічні аспекти педагогіки мистецтва: оцінювання та формування естетичного смаку засобами мистецтва.                                                           | 14        |                                                  |
| 7.                                                                                                                               | Організація та проведення мистецьких проєктів.<br>Переваги та ризики. SWOT-аналіз                                                                                   | 14        |                                                  |
| <b>Усього</b>                                                                                                                    |                                                                                                                                                                     | <b>50</b> |                                                  |

**ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ**  
**(РЕКОМЕНДОВАНО ДО ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ**  
**ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ)**

| Тема                                                                                                                         | Форма організації на занятті                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Обов'язкове практичне завдання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Термін виконання                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Семінар.</i><br>Тема 1.<br>Педагогіка і мистецька педагогіка як наукові галузі: мета та функції педагогіки у суспільстві. | Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:<br>Обговорюємо такі питання:<br>1. Чи є педагогіка наукою?<br>2. Чи є педагогіка мистецтвом?<br>3. Що є основними категоріями педагогіки?<br>4. Чи є взаємозв'язок між навчанням, вихованням та розвитком?<br>5. Якими є закономірності, на які спирається саме педагогіка?<br>6. У чому полягає сутність мистецької педагогіки?<br>7. Що є предметом мистецької педагогіки?<br>8. На які закономірності спирається мистецька педагогіка? | <i>Завдання:</i><br>1. Підготувати питання для ІІІ відповідно до питань семінарського заняття.<br>2. Бути готовими вступити в дискусію, обговорення, полеміку із зазначених питань<br>3. Бути готовими оцінити обрані відповіді, які надав ІІІ на задані йому питання .<br>Передбачено., що відповіді кожний може отримати різні.<br>4. Поміркуйте, чому виникають різні відповіді. Зверніть увагу на сутність поставленого питання.<br>Чи зрозумілий в ньому | Попередня підготовка до першого практичного заняття.<br>Налаштуйтеся до застосування інноваційних технологій на семінарському занятті. |

|  |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>9. Чи тотожні поняття «мистецька педагогіка» та «педагогіка мистецтва»?</p> <p>10. Які функції виконує педагогіка у суспільстві і які функції виконує мистецька педагогіка, яка її мета.</p> | <p>контекст, чи можуть виникнути різні розуміння та потрактування.</p> <p>5. Поміркуйте над питанням щодо застосування інноваційних технологій в педагогіці та в мистецькій педагогіці.</p> <p>6. Чи можуть методи загальної педагогіки бути застосовані в мистецькій педагогіці.</p> <p>7. Підготуйтеся до дискусії в цьому питанні; передбачено спілкування з ІІІ.</p> <p>8. Під час визначення сутності функцій педагогіки у суспільстві екстраполюйте ці функції на мистецьку педагогіку.</p> <p>9. Наведіть приклади, які функції може виконувати саме хореографії у</p> |  |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | сучасному суспільстві.<br>Доцільна звернутися до<br>власного досвіду.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Круглий<br>стіл,<br>диспут.<br>Тема 2.<br>Культур<br>ологічні,<br>полікуль<br>турні та<br>націонал<br>ьні<br>основи<br>мистець<br>кої<br>педагогі<br>ки | <p>1. Проведення круглого<br/>сталу передбачає виступ<br/>кожного стосовно проблеми,<br/>що обговорюється.</p> <p>Відповідно до проблеми,<br/>може бути обрано<br/>модератора з числа<br/>здобувачів.</p> <p>2. Обговорюються питання<br/>культурології як науки, що<br/>охоплює явища культури,<br/>створені людством. У<br/>контексті цього<br/>визначаються роль і<br/>значущість педагогіки та<br/>мистецької педагогіки.</p> <p>3. Обговорюються питання<br/>полікультури як феномену, що<br/>відноситься, з одного боку до<br/>культури, та з іншого боку<br/>враховує фактори, що<br/>створюють унікальність<br/>кожного її явища в часово-<br/>просторовому діапазоні. Варто<br/>навести приклади мистецько-<br/>педагогічного контенту</p> | <p>Підготуйтеся до<br/>можливої ролі<br/>модератора та<br/>ґрунтовніше<br/>підготуйтеся до одного<br/>з трьох аспектів теми в<br/>ракурсі мистецької<br/>педагогіки в цілому та в<br/>ракурсі хореографії,<br/>зокрема.</p> <p>2. Дати пояснення,<br/>аргументи та навести<br/>приклади, як саме<br/>культурологічні<br/>аспекти впливали на<br/>еволюції стилів, жанрів<br/>у мистецтві взагалі та у<br/>хореографії, зокрема.<br/>Які аспекти тут мають<br/>мистецько-<br/>педагогічний контент</p> <p>3. Дати пояснення,<br/>аргументи і навести<br/>приклади, як відповідно<br/>до полікультури<br/>змінюється та</p> | <p>Попередня<br/>підготовка з<br/>добором<br/>прикладів<br/>культурологічн<br/>ого,<br/>полікультурног<br/>о та<br/>національного<br/>аспектів<br/>еволюції<br/>мистецтва, що<br/>впливає на<br/>відповідний<br/>зміст<br/>мистецької<br/>освіти і<br/>педагогіки</p> |

|                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                       | <p>4.Обговорюються питання національної ідентичності феномену, який формується завдяки освіти та культури, мистецтва та творчості народу.</p> <p>5. Варто вивести резюме круглого столу про культурні, полікультурні та національні цінності, які сприймаються, зберігаються та створюються завдяки мистецькій педагогіці.</p>        | <p>класифікується мистецтво, зокрема, мистецтво танцю.</p> <p>Навести приклади регіонального характеру.</p> <p>4. Дати пояснення, аргументи та навести приклади як через мистецтво формується національна самосвідомість, ідентичність, зокрема, засобами народно-сценічної хореографії.</p> |                                                                                                                      |
| <p><i>Розв'язання практичних завдань.</i></p> <p>Тема 3. Функції мистецтва та мистецької освіти у часово-просторі</p> | <p>1. На занятті передбачено застосування поліхудожнього підходу, під час якого обговорюється конкретні функції мистецтва.</p> <p>2. Повторюється зміст та особливості функцій мистецтва, їх демонстрація через інші види мистецтва.</p> <p>3. Обговорюється питання зв'язку функцій мистецтва з функціями мистецької педагогіки.</p> | <p>1. Обов'язкове практичне завдання стосується добору прикладів, в яких візуалізовано той або той вид мистецтва засобами інших видів мистецтва.</p> <p>2. Показати як сучасні технології сприяють збереженню та примноженню культурної спадщини у сфері</p>                                 | <p>Попередня підготовка передбачає створення банку художньо-ілюстративного матеріалу поліхудожнього о характеру.</p> |

|                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| овому континуумі епох і стилів.                                                                                                        | <p>4. Відповісти на запитання: на що саме впливає поліхудожні технології у формування творчої особистості.</p> <p>5. Відповісти на запитання, яким чином змінюється стилі мистецтва в різних часово-просторових діапазонах і як йде відбивається на функціях самого мистецтва.</p>                                                                                                                                                   | <p>хореографічного мистецтва.</p> <p>3. Підготовка практичного характеру передбачає винайдення прикладів стосовно хореографічного мистецтва.</p>                                                                                  |                                                                         |
| <p><i>Круглий стіл з презентациями.</i></p> <p>Тема 4. Мова мистецтва та її застосування в освітньому процесі навчання хореографії</p> | <p>Під час проведення круглого столу як організаційної форми участь в обговоренні питань беруть усі здобувачі.</p> <p>Обговорюються наступні питання:</p> <p>1. Мова мистецтва серед переліку різних мов: штучна чи природна мова?</p> <p>2. Що є атрибутами мови мистецтва.</p> <p>3. Як кореспондується поняття <i>мовної грамотності</i> з грамотністю стосовно мови мистецтва; які педагогічні постулати тут будуть задіяні.</p> | <p>1. Підготувати художньо-ілюстративний матеріал щодо мов мистецтва в різних його видах.</p> <p>2. Підготувати пояснювальний коментар.</p> <p>3. Під час обговорення питань круглого столу мати можливість його застосувати.</p> | <p>Попередня підготовка передбачає створення невеличких презентацій</p> |

|                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                           | <p>4. Які елементи мови мистецтв є спільними, які є унікальними. За якими ознаками можна їх класифікувати.</p> <p>5. Яким чином сприйняття мови мистецтва допомагає збереженню та розвитку цінностей культурної спадщини.</p> <p>6. Які атрибути мови мистецтва танцю? Що в ній має поліхудожній характер?</p>                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                             |
| <p><i>Проблема</i></p> <p><i>дискусія</i></p> <p>. Тема 5.</p> <p>Психолого-педагогічні основи мистецької педагогіки.</p> | <p>Підготовка для практичного заняття передбачає наявність знань щодо застосування педагогічного потенціалу творів мистецтва з метою формування творчої особистості.</p> <p>Порушуються в дискусії такі питання:</p> <p>1. Що властиво творчій особистості, які якості.</p> <p>2. Якими є закономірності творчої діяльності.</p> <p>3. Яким чином співвідносять цінності мистецтва і культури</p> | <p>До практичних дій входить:</p> <p>- підготовка питань для ШІ, з приводу яких можна подискутувати;</p> <p>- підготовка конкретних прикладів психолого-педагогічних основ мистецької творчості, які засоби і методи можна навести як приклад;</p> <p>- на прикладі конкретної хореографічної</p> | <p>Передбачено попередня підготовка до заняття у вигляді відео презентацій, або художньо-ілюстративних. Оскільки хореографія розвивається в часі, то відео презентації будуть доречними</p> |

|                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                          | <p>з творчою діяльністю особистості.</p> <p>4. Феномен творчості в парадигмах мистецької педагогіки.</p> <p>5. Що є психолого-педагогічними основами творчості.</p>                                                                                                                                                                                                                   | <p>композиції оказати, яким чином активізуються певні модуси, задіяні в творчості, які саме творчі завдання ставляться за мету; -підготувати приклади-презентації художньо-педагогічного потенціалу певного виду мистецтва танцю, на що і як вони впливають.</p>                                                       |                                                                                                                            |
| <p><i>Вирішен<br/>ня<br/>практич<br/>них<br/>завдань.</i></p> <p>Тема 6.</p> <p>Художн<br/>є<br/>пізнання<br/>як<br/>взаємоді<br/>я<br/>сприйма<br/>ння,<br/>оцінюва</p> | <p>Процес пізнання мистецтва має ключове значення в практико-орієнтованих особливостях мистецької педагогіки. На практичному рівня опрацьовуються такі аспекти теми:</p> <p>Особливості та етапність процесу пізнання мистецтва.</p> <p>Сутність герменевтичного кола в роботі над інтерпретацією мистецьких творів.</p> <p>Пізні модуси сприйняття мистецтва, їх взаємозв'язки у</p> | <p>Передбачено такі практичні дії:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Побудова етапів роботи над творами (за вибором здобувача) з орієнтацією на власний досвід</li> <li>2. Наведення прикладу застосування герменевтичного кола під час аналітичної та практично-виконавської роботи над твором</li> </ol> | <p>Готуються презентації, або есе для конкретних хореографічних творів /композицій з їх демонстрацією або презентацію.</p> |

|                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ння та<br>творенн<br>я:<br>полімод<br>альний<br>вектор.                                                                                                                                          | формування творчої<br>особистості.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | (хореографічною<br>композицією, етюдом);<br>3. Наведіть<br>приклади<br>полімодальності<br>художнього<br>сприйняття/сприймання<br>, оцінювання та<br>творення.                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                              |
| Кейс-<br>стаді,<br>вирішен<br>ня<br>практич<br>них<br>завдань .<br>Тема 7.<br>Принци<br>пи,<br>методи<br>мистець<br>кої<br>педагогі<br>ки,<br>організа<br>ційно-<br>економі<br>чні та<br>методич | Тема практичного заняття<br>спрямована на активізацію дій<br>практичного застосування<br>методів мистецької<br>педагогіки, зокрема, під час<br>організації мистецьких<br>проектів.<br>Обговорюються конкретні<br>приклади з досвіду здобувачів,<br>їх участь у мистецьких<br>проектах.<br>Передбачено наведення<br>конкретних кейсів щодо<br>проектів з подальшим<br>аналізом методів, які були<br>здіяні в їх реалізації:<br>- участь як виконавця<br>проекту;<br>- споглядання за проектом,<br>його оцінка, результати; | Готуються презентації<br>щодо конкретних<br>проектів, їх аналіз з<br>погляду застосування<br>конкретних методів і<br>принципів, відповідних<br>мистецькій педагогіці.<br>Умова: проекти мають<br>носити реальний<br>характер, бути саме<br>тими кейсами, що<br>склали досвід кожного<br>здобувача окремо. | Здійснюється<br>попередня<br>підготовка<br>шляхом<br>надання: назви<br>проекту, мети<br>роль здобувача<br>у проекті,<br>аналіз методів,<br>які ним<br>узагальнені.<br>Все подається<br>у вигляді<br>презентації,<br>або низки<br>фотографій. |

|                                                                                                                            |                                      |  |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|--|--|
| ні<br>основи<br>мистець<br>ко-<br>педагогі<br>чної<br>діяльнос<br>ті щодо<br>організа<br>ції<br>мистець<br>ких<br>проектів | - участь як організатора<br>проєкту; |  |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|--|--|

**Рекомендації до опанування змісту Теми 1 «Педагогіка і мистецька педагогіка як наукові галузі: мета та функції педагогіки у суспільстві».**

Варто докладно розглянути важливі аспекти **першої теми** щодо загальної педагогіки, а потім вже екстраполювати її постулати до мистецької педагогіки.

Під час опрацювання теми з загальної педагогіки варто усвідомити сутність ключових понять, категорій, термінів.

До таких віднесено: дидактика, виховання, розвиток, школоведення, освітній менеджмент, педагогічний процес, освітній процес, розвиток особистості, чинники формування людини.

Відповідно до кожної категорії загальної педагогіки важливо звертати увагу на сутність ключових понять. Так, до дидактики важливими є: принципи навчання (наочність, доступність, системність), методи навчання (лекція, практична робота, дискусія), форми організації (урок, семінар, екскурсія). До виховання важливими є: напрями виховання (патріотичне, моральне, трудове,

естетичне, екологічне, фізичне), методи виховання (переконання, приклад, заохочення, покарання).

Так саме і щодо педагогічних принципів, які є загальними, але розглянути їх крізь призму як загальної, так і мистецької педагогіки. Йдеться про такі загальні:

- принцип науковості: Усі знання, що надаються, мають базуватися на чітко доведених фактах і сучасних досягненнях науки. Жодних міфів чи застарілих концепцій.
- принцип системності та послідовності: знання мають логічно впливати одне з одного, рухатися від простого до складного, від загального до конкретного;
- принцип свідомості й активності: здобувач має розуміти, *навіщо* і що він вивчає той або той матеріал, при цьому проявляти пізнавальну активність;
- принцип наочності, що передбачає Краще один раз побачити, ніж сто разів почути. Це використання схем, макетів, презентацій та відео, все, що активізує зорову пам'ять;
- принцип доступності, матеріал має відповідати віку та рівню розвитку учнів, школярів, не перевантажувати надмірними складними термінами і поняттями;
- принцип міцності засвоєння знань, що передбачає застосування періодичне повторення матеріалу через різні завдання та питання.

Усі зазначені принципи застосовуються у в мистецькій педагогіки, в організації мистецької освіти.

Так саме важливо екстраполювати методи загальної педагогіки в галузь мистецької освіти. Такими методами є традиційні (інформаційні методи), активні та інтерактивні.

До традиційних відносять: словесні: (лекція, розповідь, бесіда, робота з підручником), наочні (демонстрація ілюстрацій, графіків, відеоматеріалів або

живих процесів), практичні (вправи, лабораторні роботи, розв'язування завдань, які допомагають закріпити теорію на практиці).

До активних та інтерактивних, інноваційних методів віднесено: метод проєктів (самостійна або групова робота над тривалим завданням, результатом якого є готовий продукт (дослідження, презентація, модель); кейс-метод (Case study) (аналіз реальних життєвих чи професійних ситуацій, де потрібно ухвалити рішення та аргументувати його); дискусійні методи (Кругли столи, дебати, «мозковий штурм» (Brainstorming); ігрові методи (ділові та рольові ігри, симуляції, які дозволяють «прожити» певний досвід у безпечному навчальному середовищі).

Сучасним трендом є інтеграція цифрових та змішаних методів (Blended Learning), дистанційне навчання. Після опрацювання зазначених методів варто звернутися до власної практичної мистецької діяльності та згадати або представити, яким чином можна застосувати зазначені методи в навчанні мистецтву, зокрема, в хореографічній діяльності.

### **Рекомендовані джерела інформації**

1. Зайченко, І.В. (2025). Педагогіка. 3-тє видання, перероблене та доповнене. Педагогіка загальна та мистецька. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи : для студентів спеціальності 025 Музичне мистецтво. Укл.: Скорик Т. В. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2023. 64 с.
2. Реброва, О., Линенко, А. Реброва, Г. (2022). Індивідуальне навчально-творче завдання у професійній підготовці здобувачів вищої освіти мистецьких та мистецько-педагогічних спеціальностей. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2022, № 3 (117). С. 273-288.
3. Реброва, О. Є. Теоретичне дослідження художньо-ментального досвіду в проєкції мистецької педагогіки: Монографія. Одеса. ПНПУ імені К.Д.Ушинського, 2023 р.
4. Реброва, О.Є., Ніколаї, Г.Ю., Реброва, Г.О. Методичні рекомендації до написання курсової роботи. Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня

вищої освіти спеціальностей: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), 025 Музичне мистецтво, 024 Хореографія. Одеса, 2024 : ПНПУ імені К.Д. Ушинського. 48 с.

5. Реброва О.Є., Шип, С.В., Вороновська, О.В., Батюк, Н.О., Ключова, С.Д., Степанова Л.В. *Основи художньої ментальності хореографічного мистецтва: педагогічна проекція* [Монографія] Одеса : ПНПУ імені К.Д.Ушинського, 2021.

6. Реброва, О. (2025). Сутність і змістовий контент мистецької педагогіки у формуванні професійної компетентності майбутніх викладачів мистецьких дисциплін. Науковий вісник ПНПУ імені К.Д.Ушинського. Педагогічні науки. 3 (152).С.163-172.

7. Реброва, О. (2026). Дослідницька компетентність майбутніх спеціалістів у галузі музичного мистецтва і хореографії. Науковий вісник ПНПУ імені К.Д.Ушинського. Педагогічні науки. 1.С231-238.

8. Перформанс у мистецтві в контексті художньої ментальності. Наукове пізнання: методологія та технологія 1(57) 2026. С.224-233.

9. Gayle Kassing, Danielle Jay-Kirschenbaum, Danielle Mary Jay. (2021). *Dance Teaching Methods and Curriculum Design: Comprehensive K-12 Dance Education*). Human Kinetics. 2021

### Допоміжна

1.Богущ, А.М. (2024). Педагогіка Добра і Миру в реаліях сьогодення. DOI <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2024-1-1>

2.Реброва,О.Є., Реброва, Г.О.(2024). Потенціал емпатурмент педагогіки у професійній підготовці майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії . Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 1-2 (135-136). <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/реброва.pdf>

3.Реброва, О., Хе Цзіні. (2022). Теоретична модель художньо-проектувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва. Науковий вісник

Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського: ПНПУ імені К. Д. Ушинського. №2. С.59-67.

4.Куліш, Я. О. (2019). *Фестивальна діяльність як різновид неформальної освіти студентів журналістських спеціальностей*. Отримано з Київський університет імені Бориса Грінченка:

[https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/nmc.nd/student\\_nauka/2018-2019/zhurn\\_roboty/03.pdf](https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/nmc.nd/student_nauka/2018-2019/zhurn_roboty/03.pdf)

5.Олексюк, О. М. (2017). Виховний потенціал трансцендентних цінностей у сфері музичного мистецтва. Мистецтво і освіта, 1(83), 2-7. Получено из <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/19425>

6.Падалка, Г. (2017). Педагогіка мистецтва: домінантні аспекти розвитку. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 152. С.31-36.

7.Сай. І.В. Художня освіта в стародавній Греції. : Збірник наукових праць "Педагогічні науки" № 88 (2019)

<https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4258>

#### Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: URL : <http://www.mon.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека : URL : <http://odnb.odessa.ua/>.
4. Бібліотека Університету Ушинського : URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>